

SVÄTÉ TAJINY Z POHLĀDU EKLEZIOLÓGIE SVÄTÉHO KLIMENTA RÍMSKEHO

Vasyľ KUZMYK

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Písomné dedičstvo svätého Klimenta Rímskeho z pohľadu spôsobu podania vierouky Cirkvi je menej rozvinuté v porovnaní s novozákonnými spismi, a obzvlášť v kontexte učenia o svätých tajinách. Apoštoli ako autori novozákonných spisov, ale aj svätý Kliment venovali veľmi malú pozornosť svätým tajinám. Svätý Kliment pokiaľ aj hovorí o nejakej svätej tajine, vždy v kontexte riešenia určitého problému vo vnútri miestnej Cirkvi, v našom prípade korintskej. Išlo o nepokoje, ktoré viedli k zosadeniu niektorých predstavených v tejto miestnej Cirkvi, čo bolo hlavnou príčinou napísania *Prvého listu ku Korintským* svätého Klimenta Rímskeho.

Napriek tomu, že učenie svätého Klimenta o svätých tajinách nie je obsahovo bohaté, ani netvorí osnovu pravoslávnej vierouky o svätých tajinách, má určitú váhu a zahŕňa v sebe niekoľko črt nápomocných pre lepšie pochopenie dogmatického učenia o svätých tajinách. Celkovo sa učenie o svätých tajinách svätého Klimenta odlišuje od novozákonného učenia a učenia iných cirkevných spisovateľov, nie však po obsahovej stránke, ale skôr v spôsobe podania. Osobitnú pozornosť svätý Kliment venuje skôr svätej tajine pokánia a kňazstva, ako krstu, myropomazania, eucharistie a pomazania chorých olejom.

V teológii svätého Klimenta v porovnaní s teológiou ostatných apoštolských mužov nachádzame určitú výnimočnosť. U väčšiny apoštolských mužov hlavnú tému ich učenia o svätých tajinách tvorí svätá tajina krstu a eucharistie, aj vďaka ktorým je možné hovoriť o úspešnom pokračovaní misie svätých apoštolov. U svätého Klimenta svätá tajina krstu nie je vôbec spomenutá a eucharistia len okrajovo. Svätej tajine pomazania chorých olejom nikto z apoštolských mužov nevenoval pozornosť. Podľa nášho názoru svätý Kliment nevenoval pozornosť svätej tajine krstu z nasledujúcich dôvodov. Jeho

Prvý list ku Korintským bol adresovaný už pokrsteným, preto nebolo potrebné klásť dôraz osobitne na svätú tajinu krstu. Ďalšou skutočnosťou je to, že obsah listu má skôr didaktický charakter, ako misijný. V niektorých spisoch misijného charakteru z obdobia apoštolských mužov sa stretneme s myšlienkami o svätej tajine krstu častokrát v kontexte určitej prípravy katechumenov stať sa kresťanmi.

SVÄTÁ TAJINA POKÁNIA

Svätý Kliment Rímsky venuje osobitnú pozornosť svätej tajine pokánia. Učenie o pokání vyplýva z jeho *Prvého listu ku Korintským*, ktorý bol napísaný z dôvodu nepokojov a roztržiek vo vnútri korintskej Cirkvi. Jednou z hlavných úloh *Prvého listu ku Korintským* bolo priviesť korintských kresťanov k pokániu. Svätý Kliment tvrdí, že činiť pokánie môže každý človek, čím sa usiluje čo najskôr ich vrátiť na správnu cestu. Svätý Kliment hovorí: „*Pozrime na Christovu krv a uvidíme, aká je pre jeho Otca drahocenná [krv], ktorá bola vyliata pre našu spásu a celému svetu priniesla blahodať pokánia. Prejdime cez všetky pokolenia ľudí a zistíme, že Pán v každom pokolení milosrdne prijal pokánie tých, ktorí sa túžili vrátiť k Nemu.*“²¹⁰ V týchto slovách svätého Klimenta sú jasné motivačné prvky nabádania korintských kresťanov k pokániu. Okrem toho svätý Kliment tvrdí, že Boh „*chce všetkých svojich milovaných urobiť účastníkmi pokánia a toto potvrdil svojou všemohúcou vôľou!*“²¹¹ Ďalej hovorí, že Boh „*nemá v ničom potrebu, ani od nikoho nič nežiada, okrem vyznania sa mu.*“²¹², čím potvrdzuje, že pokánie tvorí neodmysliteľnú súčasť kresťanského života, akým by mali žiť aj korintskí kresťania.

Svätý Kliment tvrdí, že spása človeka je možná len cez skutočné pokánie. Ako príklad uvádza niektoré starozákonné udalosti, ktoré by mali byť užitočné pre korintských kresťanov vo vzťahu k zmene spôsobu ich života a oľutovania

²¹⁰ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. VII. In *Антология. Раннехристианские отцы Церкви*. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 47.

²¹¹ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. VIII. In *Антология. Раннехристианские отцы Церкви*. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 48.

²¹² КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. LII. In *Антология. Раннехристианские отцы Церкви*. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 75.

predchádzajúceho konania. Svätý Kliment hovorí: „Nóach hlásal pokánie a tí, čo ho poslúchli, boli zachránení. Jonáš hlásal Ninivčanom záhubu, ale oni učinia pokánie zo svojich hriechov, vyprosili si milosrdenstvo u Boha svojimi modlitbami a získali záchranu, aj keď boli od Boha ďaleko.“²¹³

Svätý Kliment osobitne napomína vinníkov a účastníkov roztržiek vo vnútri korintskej Cirkvi a vyzýva ich k vyznaniu svojho hriechu a pokore: „Preto, v čom sme zhrešili, podľa akýchkoľvek klebiet nepriateľa, mali by sme prosiť o odpustenie a tí, ktorí boli vodcami nepokoja a roztržky, mali by mať na pamäti spoločnú nádej. Lebo tí, ktorí vedú život s bážňou a láskou, skôr vystavia nepríjemnostiam seba, než svojich blížnych a príjmu odsúdenie radšej na seba ako na nám odovzdaný dobrý a svätý súhlas. Pre človeka je lepšie priznať svoje hriechy, ako zatvrdiť svoje srdce...“²¹⁴ Obsah týchto slov nám dáva možnosť predpokladať, že v období pôsobenia svätého Klimenta, ako aj ďalších apoštolských mužov, existovala verejná spoveď, čo je jedným z hlavných znakov prvej Cirkvi.

Svätý Kliment hovorí tiež o tom, že vyznanie hriechov by malo byť v prvom rade pred Bohom, ale taktiež aj verejné pred cirkevným spoločenstvom. Kajúcnici by si mali vypočuť poučenie, ktoré im bude nápomocné v ich návrate k Bohu a vyhýbaní sa podobným hriechom: „Vy, ktorí ste vyvolali pobúrenie, buďte poslušní presbyterom a prijmite poučenie na pokánie, kľaknúc na kolena svojho srdca. Naučte sa poslušnosti, zanechajúc ctižiadostivú a povýšeneckú bezočivosť vášho jazyka; lebo je lepšie pre vás byť v stáde Christovom malými a váženými, než sa považovať za nadmerne veľkých a prísť o nádej v Neho.“²¹⁵ Z danej pasáže vyplýva prítomnosť epítimie ako duchovného lieku v živote kresťanského spoločenstva prvej Cirkvi. Okrem toho svätý Kliment vyzýva korintských kresťanov, aby sa modlili za svojich bratov a sestry, ktorí učinili pokánie: „Modlime sa aj my za tých, ktorí sa nachádzajú v hriechu, aby im bola darovaná krotkosť a pokora a aby neposlúchali nás, ale Božiu vôľu. Lebo takto pre nich bude plodotvorné a dokonale milosrdné ich spomínanie pred Bohom a svätými. Milovaní,

²¹³ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. VII. In Антология. Раннехристианские отцы Церкви. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 47.

²¹⁴ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. LI. In Антология. Раннехристианские отцы Церкви. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 75.

²¹⁵ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. LVII. In Антология. Раннехристианские отцы Церкви. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 78.

prijmime nápravu, voči ktorej by sa nikto nemal protiiviť. Poučenie, ktoré uskutočňujeme jeden druhému je dobré a veľmi užitočné, lebo nás zjednocuje s Božou vôľou."²¹⁶

V liste svätého Klimenta sa nestretneme s myšlienkou o moci hierarchie odpúšťať hriechy, avšak je zreteľne poukázané na vyznanie hriechov kajúcnikov pred Bohom a cirkevným spoločenstvom. Svätá tajina pokánia zohráva veľký význam v teológii svätého Klimenta.

SVÄTÁ TAJINA EUCHARISTIE

V liste svätého Klimenta sa o svätej tajine eucharistie hovorí veľmi málo. Zvlášťne je to, že liturgiu svätý Kliment nenazýva lámaním chleba, čo je typické pre obdobie pôsobenia apoštolských mužov, ale prinášaním darov. O vykonávaní bohoslužby hovorí toto: *„Súc v tom presvedčení a prenikajúc do hĺbky Božieho poznania, sme povinní uskutočňovať podľa poriadku všetko, čo Pán nariadil činiť v danom čase. Nariadil, aby sa obete a posvätné úkony nevykonávali náhodne a bez poriadku, ale v danú dobu a hodinu. Kde a prostredníctvom koho by to malo byť vykonávané, sám ustanovil svojou najvyššou vôľou, aby sa všetko vykonávalo vo svätosti a v dobrotivosti a bolo príjemné Jeho vôli. Jemu príjemní a blažení sú tí, ktorí v ustanovenom čase prinášajú svoje obete, pretože, nasledujúc prikázania Pánove, nepreviňujú sa.*"²¹⁷ Uvedenými slovami svätý Kliment zdôrazňuje, že bez Cirkvi, svätých tajín a bohoslužieb nie je možné pochopiť Božiu pravdu.²¹⁸

Na inom mieste svätý Kliment prinášanie darov nazýva neustálymi obeťami, čo potvrdzuje skutočnosť, že kresťania prvej Cirkvi pristupovali k eucharistii veľmi často, k čomu ich do určitej miery vyzýva aj svätý Kliment: *„Bratia, nech každý z vás vd'ačí Bohu za svoje vlastné postavenie, uchovávajúc dobrú povest' a so zbožnosťou nech neporušuje ustanovené pravidlo svojej služby. Bratia, nie všade sa prinášajú neustále obete..."*²¹⁹

²¹⁶ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. LVII. In Антология. Раннехристианские отцы Церкви. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 78.

²¹⁷ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. XL. In Антология. Раннехристианские отцы Церкви. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 68.

²¹⁸ Pozri СИДОРОВ, А. И. 1996. Курс патрологии. Возникновение церковной письменности. 1. vyd. Москва : Русские Огни, 1996. s. 70 -71.

²¹⁹ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. XLI. In Антология. Раннехристианские отцы Церкви. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 68.

SVÄTÁ TAJINA KŇAZSTVA

Svedectvá svätého Klimenta o svätej tajine kňazstva nie sú až také bohaté, ako svedectvá o svätej tajine pokánia. Napriek tomu môžeme sledovať prítomnosť hierarchie v korintskej Cirkvi prostredníctvom *Prvého listu ku Korintským* svätého Klimenta. Svätý Kliment vyzýva korintských kresťanov, aby žili v jednote, pokore a porozumení s cirkevnou hierarchiou a hovorí: „*Súc údelom Svätého, čiňme všetko týkajúce sa svätosti, utekajme od ohovárania, nečistých a poškvrniteľných zväzkov, pijanstva, vášní k novotám, nízkych žiadostí, úbohého cudzoložstva a odpornej pýchy. [Lebo je povedané]: „Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva blahodať.“ Preto pripojme sa k tým, ktorým je od Boha daná blahodať.*“²²⁰ Z daného textu vyplýva, že cirkevná hierarchia podľa svätého Klimenta získava právomoci na vykonávanie svojho poslania nie od členov daného spoločenstva, ale od Trojjediného Boha. Pokiaľ ide o chirotoniu ktoréhokoľvek stupňa, v liste svätého Klimenta sa priamo s popisom tejto tajiny nestretneme.

Chápanie svätej tajiny kňazstva svätého Klimenta je veľmi podobné novozákonnému. Hovorí, že biskupi a ďalšie duchovenstvo boli ustanovené apoštolmi alebo ich nástupcami a so súhlasom ľudu: „*Naši apoštoli prostredníctvom Pána nášho Isusa Christa vedeli, že vznikne spor o biskupskej hodnosti. Z rovnakého dôvodu získali plné pred-videnie, ustanovili vyššie spomenutých služobníkov*²²¹ *a potom pripojili zákon, aby po ich smrti ďalší osvedčení prijímali ich službu na seba. Považujem za nespravodlivé zbaviť služby tých, ktorí boli ustanovení samotnými apoštolmi, alebo ďalšími ctenými mužmi*²²² *po nich za súhlasu celej Cirkvi*²²³.“²²⁴ Na inom mieste svätý Kliment priamo podáva svedectvo o ustanovení presbyterov a diakonov. Hovorí, že apoštoli kázali v rôznych krajinách

²²⁰ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. XXX. In *Антология. Раннехристианские отцы Церкви*. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 61 - 62.

²²¹ T. j. biskupov (v širšom zmysle slova) a diakonov. Stojí za povšimnutie fakt, že Kliment spomína apoštolov a nazýva ich *našimi*, ale zároveň nevyzdvihuje osobitnú autoritu apoštola Petra a akejkolvek nadsadenosti rímskej Cirkvi.

²²² Napríklad Titom, Timotejom a ďalšími spolupracovníkmi apoštolov, ktorým bolo umožnené ustanovovať biskupov, presbyterov a diakonov.

²²³ Účasť národa pri ustanovení biskupov a ďalšieho duchovenstva je vyjadrená v prvotnej Cirkvi súhlasom ľudu.

²²⁴ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. XLIV. In *Антология. Раннехристианские отцы Церкви*. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 70.

a mestách a „po duchovnom osvedčení prvých z veriacich ustanovovali za biskupov²²⁵ a diakonov pre budúcich veriacich. Lebo takto hovorí Písmo: „Ich biskupov ustanovím v spravodlivosti a diakonov vo viere.““²²⁶

V rámci skúmania svätej tajiny kňazstva v dielach svätého Klimenta sme si nestanovili cieľ určiť počet stupňov kňazstva v období pôsobenia svätého Klimenta. Napriek tomu môžeme konštatovať, že teológia svätého Klimenta trpí nejasným ustanovením pojmov spojených s pomenovaním každého zo stupňov hierarchie. Svätý Kliment vo svojom liste v 42. kapitole hovorí o ustanovení za biskupov a diakonov, avšak pojem „biskup“ používa skôr vo význame „presbyter“. V 44. kapitole hovorí o ustanovení biskupov, avšak ďalej v texte ich nazýva presbytermi. V 47. kapitole hovorí o tom, že kvôli jednej alebo dvom osobám sa najpevnejšia a najstaršia korinská Cirkev vzbúrila proti presbyterom. V 54. kapitole svätý Kliment nabáda korinských kresťanov, aby učinili všetko preto, aby Christovo stádo s ustanovenými presbytermi bolo v pokoji. V 57. kapitole vyzýva tých, ktorí vyvolali pobúrenie, aby boli poslušní presbyterom. S takouto nestabilitou zrozumiteľných a presných formulácií pre tri stupne kňazstva sa stretneme aj vo Svätom Písme.²²⁷

Napriek tomu, že u svätého Klimenta je veľmi ťažké určiť počet stupňov kňazstva, uvedieme pasáž, v ktorej sú spomenuté všetky tri. Svätý Kliment hovorí, že Boh „nariadil, aby sa obete a posvätné úkony nevykonávali náhodne a bez poriadku, ale v danú dobu a hodinu. Kde a prostredníctvom koho by to malo byť vykonávané, sám ustanovil svojou najvyššou vôľou, aby sa všetko vykonávalo vo svätosti a v dobrotivosti a bolo príjemné Jeho vôli. Jemu príjemní a blažení sú tí, ktorí v ustanovenom čase prinášajú svoje obete, pretože, nasledujúc prikázania Pánove, nepreviňujú sa. Veľkňazovi je daná osobitná služba, presbyterom je určená osobitná činnosť a na levítov sú uložené osobitné povinnosti; svetský človek je zaviazaný ustanoveniami

²²⁵ V uvedenom texte svätý Kliment chápe pod pomenovaním „biskupi“ - presbyterov, ktorí boli ustanovení apoštolmi pre vykonávanie bohoslužieb a podieľali sa s nimi na diele ikonómie spásy Christovho stáda. Svätý Kliment hovorí o týchto pastieroch Cirkvi aj na iných miestach listu, kde ich už pomenúva presbytermi. S podobným chápaním duchovenstva sa stretneme aj v Novom Zákone. Pozri Sk 14, 23; 20, 28.

²²⁶ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. XLII. In Антология. Раннехристианские отцы Церкви. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 69.

²²⁷ Porovnaj Sk 20, 28; Tit 1, 5; 1, 7; 2Jn 1; 3Jn 1; 1Pt 5, 1.

pre ľud.“²²⁸ V uvedenom texte svätý Kliment používa starozákonnú terminológiu pre označenie troch stupňov cirkevnej hierarchie. Môžeme predpokladať, že svätý Kliment to robí zámerne a usiluje sa aj s pomocou Starého Zákona vysvetliť korintským kresťanom, prečo existuje v Cirkvi hierarchia s tromi rôznymi stupňami. Daná pasáž nám zároveň potvrdzuje skutočnosť, že v období pôsobenia svätého Klimenta existovali tri stupne kňazstva.

Hierarchia Cirkvi je jednou z hlavných tém ekleziológie svätého Klimenta. Svätý Kliment hovorí, že služobníkmi Cirkvi sú tí, ktorých povolal Boh. Oni sú služobníkmi Božieho ľudu s Jeho súhlasom. Hierarchia sa skladá z biskupov, presbyterov a diakonov. O presbyteroch sa hovorí len veľmi málo. Príčinou toho je skutočnosť, že prvotnej Cirkvi bol nepatrný rozdiel medzi biskupom a presbyterom. Biskupi stáli na čele každej miestnej Cirkvi, cirkevnej obce a k zmene došlo až v 3. storočí. Správa Cirkvi bola v rukách biskupa a presbyterov. Táto skutočnosť tvorí jeden z hlavných dôvodov, prečo sa biskup a presbyteri skrývajú pod pojem – presbyteri, starší, predstavení a podobne.²²⁹

ZHRNUTIE DOSIAHNUTÝCH VÝSLEDKOV

Výsledky skúmania danej problematiky môžeme vyjadriť v nasledujúcich tézach:

- S pojmom „tajina“ (gr. mystírion) sa v *Prvom liste ku Korintským* svätého Klimenta Rímskeho nestretneme.
- Učenie o svätej tajine krstu, myropomazania, manželstva a pomazania chorých olejom nie je v diele svätého Klimenta Rímskeho vôbec rozpracované v porovnaní so Svätým Písmom, inými apoštolskými mužmi alebo svätými Otcami a cirkevnými spisovateľmi v ktoromkoľvek období cirkevných dejín.
- Učenie o svätej tajine pokánia a kňazstva predstavuje niečo výnimočné z pohľadu spôsobu podania učenia.
- Pokánie v diele svätého Klimenta je charakterizované skutočne ako svätá tajina.

²²⁸ КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. XL. In *Антология. Раннехристианские отцы Церкви*. 1. vyd. (русский перевод П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 68.

²²⁹ Pozri PRUŽINSKÝ, Š. 1990. *Patrológia. Úvod a počiatky patristickej literatúry I*. 1. vydanie. Bratislava : Cirkevné nakladateľstvo pre Pravoslávnu cirkev v Československu, 1990. s. 243 - 245.

- V liste svätého Klimenta sa nestretneme s myšlienkou o moci hierarchie odpúšťať hriechy.
- Z listu svätého Klimenta vyplýva, že v období jeho pôsobenia existovala verejná spoveď, čo je jedným z hlavných znakov prvotnej Cirkvi.
- Chápanie svätej tajiny kňazstva svätého Klimenta je veľmi podobné novozákonnému. Podľa svätého Klimenta biskupi a ďalšie duchovenstvo boli ustanovení apoštolmi alebo ich nástupcami a so súhlasom ľudu.
- V období pôsobenia svätého Klimenta existovali tri stupne kňazstva, avšak jeho teológia trpí nejasným ustanovením pojmov spojených s pomenovaním každého zo stupňov hierarchie.

Zoznam bibliografických odkazov

- КЛИМЕНТ РИМСКИЙ. 1978. Святого Климента Римского первое послание к Коринфянам. In *Антология. Раннехристианские отцы Церкви*. 1. vydanie. (русский перевод: П. Преображенский). Брюссель : Издательство Жизнь с Богом, 1978. s. 35 – 79.
- ГУМИЛЕВСКИЙ, Ф. 1996. *Историческое учение об отцах Церкви. Том 1*. 2. vydanie. Москва : Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 1996. 496 s.
- PRUŽINSKÝ, Š. 1990. *Patrológia. Úvod a počiatky patristickej literatúry I*. 1. vyd. Bratislava : Cirkevné nakladateľstvo pre Pravoslávnu cirkev v Československu, 1990. 464 s. ISBN 80-85128-08-X.
- САГАРДА, Н. И. 2004. *Лекции по патрологии I – IV века*. 2. vyd. Москва : Издательский Совет Русской Православной Церкви, 2004. 796 s. ISBN 5-94625-092-2.
- СИДОРОВ, А. И. 1996. *Курс патрологии. Возникновение церковной письменности*. 1. vyd. Москва : Русские Огни, 1996. 349 s.
- ШМЕМАН, А. 1985. *Исторический путь Православия*. 2. vyd. Paris : YMCA-PRESS, 1985. 340 s. ISBN 2-85065-058-7.

HOLY MYSTERIES FROM THE VIEW OF ECCLESIOLOGY OF THE SAINT CLEMENT OF ROME

Vasyľ KUZMYK, lecturer, Orthodox Theological Faculty, University of Presov
in Presov, Masarykova 15, 081 01 Presov, Slovakia, kuzmyk@unipo.sk,
00421517726729

Abstract

This article talks about learning of Holy Mysteries by the Saint Clement of Rome. His teaching is presented in the context of solving problem within the local Church in Corinth which was one reason for writing his First letter to the Corinthians. Particular attention is devoted to the Holy Mysteries of the Confession, the Ordination and just marginally to the Eucharist with an emphasis on the way of explaining of this teaching. A comparison of learning about the Holy Mysteries by the Saint Clement of Rome, the New Testament teaching and learning post-apostles men is also outlined. The article highlights the extent to which the learning of the Saint Clement enriched various aspects of the orthodox ecclesiology and the relevance of his theology.

Key words

Clement of Rome, Mystery, Confession, Ordination, Eucharist.